

POWAŻYĆ (37) *vb pf*

o *prawdopodobnie jasne (tak w po-); a pochylone.*

inf poważyc (12). ◇ *fut 2 sg* poważysz (2). ◇ *3 sg* powąży (4). ◇ *1 pl* poważymy (1). ◇ *2 pl* poważycie (2). ◇ *praet 1 sg m -m* powążył (1). ◇ *3 sg m* powążył (2). ◇ *3 pl m pers* powążyli (6). *subst* powążyły (1). ◇ *imp 2 sg* poważ (1). ◇ *part praet act* powążywszy (5).

Sł stp, Cn brak, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. *Uznać coś za ważne, ocenić wysoko, przypisać czemuś duże znaczenie; przedłożyć nad coś [kogo, co] (30) :*

W przeciwstawieniu: »pogardzić ... poważyc« (1): Toż ia o niey [ojczyźnie] cále rozumiem że y mną fynem fwym niepogárdzi/ ále mię y nágiego ná wżem cnotliwego do siebie przyimie/ [...] á powazy [!] godność moię będzieli iáka *CzahTr A2v*.

Zwroty: »lekce poważyc« [*w tym: sobie (8), u siebie (1)*] = *zlekceważyć, wzgardzić; ad increpandum cogitare, spernere PolAnt; contemnere Vulg (21): RejPs 54; Ná me zginienie ludzye źli thák fie náfádzi/ [...] Alem ia lekce powążył śprzeciwniki swoie LubPs bb3v; Izali łobie lekce poważycie łłowá vtrapionego? iákoby nic inego nie były iedno wiátr? BibRadz lob 6/26; Abowiem toż y oni doftąpiwfy wolności/ wzgárdzili Nawyzłzego y lekce powążyli zakon iego/ á opuścili drogi iego. BibRadz 4.Esdr 8/55, Ps 73/18; nie dofyć ieft ná tym [...] y zdrowie y żywot fwoy lekce poważyc dla imienia iego [Boga]. RejAp 61, 120v; RejPos 115v; Lecż kto lekce powazy tákie rofkazanie [służenie starszym ludziom]/ Srogie muśi ná łobie odnośic karanie. HistLan F2; RejZwierc 5v, 21v, 38v, 138; BudBib 4.Esdr 8/55; miłościw będe wżem ich niepráwościam/ ktorymi przeciw mnie z grzełzyli [!]/ y mnie łobie lekce powążyli CzechRozm 116; nie tylko z połpolstwá wiele/ miáło iy [Jezusa zwanego kamieniem] lekce poważyc: ále/ iy y łámi budownicy mieli odrzucić y nim pogárdzić. CzechEp 285, 120, 388; Piotr ten zamek Bábilońki budowác y zálećic miá/ ná ktorým vsiadłzy ten Krol niewfydliwy [papież] [...] lekce powążywfy Bogá y Chriřtułá: y święte vřtawy iego: práwá w rzeczy połpolitey poodmieniawfy/ wżytkie łobie podbił/ y pohołdował NiemObr 64; GrabowSet K4. Cf Szereg.*

»sobie, u siebie poważyc« (13:3): A tym ktorzy v łiebye powążyli fwięte Bořtwo iego/ [...] nieomylnie im obiecał dáć Duchá fwego fwiętego *RejPos 191v, 42; Lecż kto wie iż z onego drobniuchnego źiarnká [...] rodzi fię robaczek co iedwab z siebie wije/ y który wżytkie krole/ pány y niewiáfty y ołtarze ozdabia: vmie łobie poważyc rzecz ták máłuczka. SkarKaz 84a; [ListyZygmAug 1551/205]. Cf »lekce poważyc«, »nic sobie, w niwecz u siebie nie poważyc«.*

»nic sobie, w niwecz u siebie nie poważyc« (2:1): á iuż żadney nápotym wymowki mieć nie będą mogli/ gdyż áni łłow moich/ áni tego powtarzania ich/ ktore od was ślyłzeli/ w niwecz v łiebie nie powążyli *RejPos 335v; A wżdy to v nas nic/ á wżdy to v nas/ iáko [...] řliwkę połknać/ nic łobie nie poważyc fwiętey woley á tego to poruczenia iego. RejPos 335v, 308.*

»sobie poważyc [za co]« = *potraktować jako równowážce (1): A thák dla tego márnego á przemierzłego grzechu Pan záwždy y niebo y zyemię woiovác raczył: á nigdy nic v niego thák zacnego nie było/ áby łobie co zá ten grzech kiedy poważyc miáł. RejPos 200.*

»zacniej poważyc« (1): gdyż tho [być usprawiedliwionym u Pana] Inadź zacniejbyś mógł poważyc/ niżli wżytki fkarby fwiata tego. *RejPos* 201v.

Szereg: »lekce poważyc a za wiatr poczytać« (1): Izali fpieraiąc fię lekce poważycie słowá rofpaczaiącego? áza wiatr (poczytacie) mowy z fráfowanego [Nonne ad increpandum sermones cogitastis, et in ventum eloquia mei desperati]? *BudBib Iob* 6/26.

2. *Wziąć pod rozwagę, rozważyć* [co, [czego]] (4) : [Mamy za to, iż WM to pisanie nasze do siebie poważywşy inak uczynić nie będziesz chciał. *ListyZygmAug* 1571/611.]

[*W połączeniu szeregowym*: Mamy-li tedy na co przyzwolić, musimy tego dostatecznie poważyc, poznać i wyrozumieć. *AktaSynod* I 23.]

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): O iakożby to káždy miał poważyc v siebie/ iż on zawnždy chce [...] opátrzyć á nályćie cie dziwnych dobrodzieyftw y hoynego miłofierdzia fwego *RejPos* 184v.

Zwrot: »poważyć u siebie« [szyk zmienny] (2): gdyż fprawy fwiata tego iakye fą y iákich trudności/ złości á niebezpieczeńftwá zewşząd fą nápełnione/ tho káždy Inadnie v siebie rozeznác y poważyc może. *RejPos* 173v, 184v.

Szereg: »rozeznác i poważyc« (1): *RejPos* 173v cf »poważyć u siebie«.

Przen (1) :

Zwrot: »dobrze poważyc« (1): Toż y pyfmo S. dobrze poważywşy. Lepşzy dzień śmierci/ á niż narodzenia bydź opowiedziało. *BiałKaz* C.

a. *Potraktować jakoś* (1) : Dziecię kthore fie narodzi [w czerwcu], nie mądre będele wefele niczegoż nie poważyc/ czoby czynić albo mowić miało. *FalZioł* V 47.

3. *Zważyć wiele; odważyć* [co] (3) : A około świętego Marciná/ Dworki wżytki álbo Vrzędnicy/ máią zwieść do Pániey/ álbo do Ekonomice/ [...] przędziwá/ poważywşy oddác. *GostGosp* 52, 70.

Szereg: »pomierzyć a poważyc« (1): potym naşienia ogrodne wżelákie [...] y infze wżelákie naşienia [...] pomierzyć/ á drugie poważyc/ y ná piłmie mieć. *GostGosp* 72.

[*Przen*:

Zwrot: »poważyć na słusznej wadze« = *sprawiedliwie osądzić*: W zákamiáłym ábowiem fercu twoim/ twárdo wryta ieft nienawiść okrutna przeciw niewinnemu: ktory [...] záfádzi ná obłokách fwoy trybunał fprawiedliwy/ y tám poważywşy ná fłużney wadze coş mu záczynił/ fowicieć to wżytko odczyni. *BzowRóż* 70 (*Linde*).]

Synonimy: 1. *uszanować, uznać*.

Formacje współrdzenne cf *WAŻYĆ*.

Cf **POWAŻENIE**